

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošti hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaia vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, sreda 5. marca 1941

Cena posamezni številki din 1.50

Jalov posel

Pod tem naslovom je objavil glavni urednik »Metalurgije« Zvonimir Martinković v zadnji številki svoje revije naslednji uvodnik, ki zasluži, da ga objavimo tudi mi na tem mestu. Glasi se:

Vsem nam so še v spominu besede predsednika vlade g. Dragiša Cvetkovića, katere so geografski gospodarstveniki toplo pozdravili, ko je predsednik vlade napovedal nove smernice v naši gospodarski politiki. Ravno tako pa se še spominjamo tudi pripomb o naši upravi, ki so bile pri tej priliki izrečene.

Sicer pa, kadar se začne govoriti o naši gospodarski politiki, se takoj in po pravici opozarja tudi na našo počasno in nesodobno administracijo, ki skoraj vedno komplicira stvari in ki ni zadostno ekspeditivna niti v normalnih, kaj šele v izrednih razmerah. To je argument, ki se težko, skoraj sploh ne more zanikati.

V resnici naša uprava dostikrat bolj ovira kakor pa podpira gospodarstvo. Zaman je dobra volja odgovornih činiteljev vrhovne državne uprave, ko pa morejo administratorji na srednjih in nižjih položajih državnih hierarhij zamotavati stvari največje važnosti in zavreti najbolj nujne odloke, ki bi se morali izdati brez odlašanja.

Zaman seje, ankete, konference, zaman posvetovalni odbori in zasedanja gospodarskih ljudi, ko pa gredo stvari po toku, po katerem bi verjetno šle, tudi če ni bilo sej, anket, konferenc, posvetovalnih odborov in zaslišanj.

Zaman lepo pripravljeni, pametno napisani in dobro dokumentirani strokovni referati, zaman jasne in koncizne resolucije, če pa jih srednja in nižja administracija tako zaupravi, da ostaja od vsega vložnega dela in porabljenega časa zbora dobronamernih sodelavcev samo napisan papir.

Izučeni od izkušenj prihajajo gospodarski ljudje vedno bolj do prepričanja, da je njihov udeležba na sejah, konferencah, anketah in v posvetovalnih odborih pri sedanjih praksi jalov posel in čista izguba časa, ker v večini primerov ne prinaša gospodarstvu nobene koristi. To spoznanje se vedno bolj kaže v neposrednih intervencijah posameznih interesentov v konkretnih vprašanjih, ki zanimajo samo posamezno podjetje ali eno skupino interesentov. Izkušnja je pokazala, da imajo takšne posamezne intervencije več uspeha kakor pa kolektivne akcije, ki jih podvzema zbornice, zveze in združenja.

Vendar pa to ne bi smelo biti, ker se na ta način ustvarja neenakost in razbija gospodarski kolektiv, ki je pri nas šele v nastajanju. Mi, ki že itak nimamo mnogo smisla za skupno delo v gospodarstvu, v kolikor ni obvezno ali reprezentativno, začnemo izgubljati vero v koristnost gospodarskih ustanov in organizacij, ko vidimo, da se jim ne poklanja potrebna pažnja in da jih pogosto uprava kliče na posvet le zaradi ljubega miru, ne pa da bi se z njo v resnici posvetovala ter dobila od nje koristne nasvete in predloge. Končno zbornice, zveze, združenja in druge gospodarske korporacije ne obstoje samo zato, da imajo predsednike, svetnike, člane uprave in tajnike temveč zato, da so koristni instrumenti države in gospodarstva.

Uprava poleg vseh svojih nedostatkov pada še v napako, da v gospodarskih ustanovah in organizacijah ter njihovih predstavnikih ne vidi svojih prvih sodelavcev, temveč samo zagovornike pridobitniških (ne pa tudi gospodarskih) interesov...

Deloma počasnost in nesodobnost uprave, deloma nezadostna strokovna sposobnost, v veliki me-

ri pa nepojmovanje koristi od sodelovanja z gospodarskimi organizacijami so glavni razlogi, da so seje, konference, ankete, posvetovanja, referati in resolucije z redkimi izjemami samo jalov posel.

Če kedaj, potem se moramo v gospodarstvu danes izogibati vsakemu jalovemu poslu. Vsa naša prizadevanja se morajo osredoto-

čiti v smeri naših gospodarskih vprašanj, ki jih uprava ne more uspešno reševati brez dejanskega in prisrčnega sodelovanja z gospodarskimi organizacijami.

Ni sramotno vprašati, ker nihče vsega ne ve. Ne pa znati, vprašati in ne storiti nič ali celo nasprotno, kar bi se moralo storiti, to ni več niti jalov posel. To je že greh, morda pa tudi še nekaj več!

Dr. ing. Rudolf Pipan:

Gozdno-tehnični problemi Slovenije in njih ureditev

Izvillek iz referata na gozdarski anketi

Naši gozdovi so močno izčrpani, v mnogih krajih tudi zelo zapuščeni in zanemarjeni. Donos gozdov postaja vedno manjši, dohodki gozdnega posestnika pa vedno skromnejši. Moramo nekaj storiti, da rešimo gozdove, da stanje gozdov izboljšamo in si na ta način zagotovimo večje dohodke, kakor jih imamo danes.

Če hočemo smoteno organizirati delo za povzdigo našega gozdarstva, si moramo pri tem točno določiti naloge, ki nas čakajo. Te naloge so mnogoštevilne in raznovrstne, moremo pa jih razdeliti v štiri glavne skupine, to je v gozdarsko-prirodoslovne, gozdno-gospodarske, lesno-gospodarske ter gozdno-socialne probleme.

Za gozdno rastlinstvo v Sloveniji je zelo značilna velika pestrost, ki izvira iz zelo pestrega površja, najrazličnejše geološke sestave tal ter različnega podnebja. Prirodni pogoji za gozdarstvo v Sloveniji so značilni v tem, da na malem prostoru srečamo velike razlike. Zato je tudi za gojenje gozdov potrebna velika previdnost, ker kaj lahko vzgojimo drevesno vrsto na rastišču, ki ji ne ustreza. Napačna izbira drevesne vrste je za gozdno gospodarstvo tem bolj pogubna, ker se čisto pokaže šele čez več desetletij in so skoraj vsa ta desetletja za gozdno proizvodnjo izgubljena. Da se tem napakam izognemo, je nujno potrebno, da sistematično proučimo gozdna rastišča, oz. da ugotovimo naravne rastlinske okraje.

Kakor je za gozdno rastlinstvo v Sloveniji značilna velika pestrost, tako je za gozdno gospodarstvo značilna velika razkosanost gozdov na mala gozdna posestva. 1/3 gozdov je v kmečkih, maloposestniških rokah. Gospodarstvo v teh gozdih je problem, za katerega bi se morala zanimati vsa naša javnost. Ta problem je važen s socialnega, pa tudi s čisto ekonomskega stališča. S socialnega zaradi tega, ker dobiva kmet znaten del svojih dohodkov iz gozda in vodi propadanje gozdov k proletarizaciji kmeta; z ekonomskega pa zaradi tega, ker daje zanemarljeni kmečki gozd polovico manj kakor dobro oskrbovan veleposestniški gozd. Skušnje pri drugih državah s podobnimi razmerami so pokazale, da se more tudi proizvodnja lesa v kmečkih gozdih dvigniti na precejšno višino. V ta namen bi bilo pri nas predvsem potrebno, da pridejo tudi kmečki gozdovi pod strokovno tehnično upravo gozdarskih strokovnjakov, ki bi pa seveda morala biti na poseben način organizirana. Dalje bi bilo proučiti kmečki gozd in izvršiti številna merjenja, iz ka-

terih bi mogli dognati zalogo in prirastek lesa ter strukturo gozdov. Pri tem delu naj bi pomagali tudi posestniki sami. Na podlagi teh merenj bi prišli do tega, kako naj bo urejeno gozdno gospodarstvo pri malem posestniku. Praktično uporabni uravnlalni načrti bi dajali posestniku veliko korist, ki bi odtehtala vse stroške za ureditev.

Gozdno gospodarstvo ima namen, da v največji meri izkoristi prirodno silo tal, lege in sončne energije, da proizvede čim več in čim boljšega lesa. Lesno gospodarstvo pa je ona panoga, ki les spravlja iz gozda na cesto in železnico, ga predeluje in obdeluje ter mu daje takšne oblike, ki jih potrebuje konsument. Pri tem gospodarstvu ločimo industrijsko-obrtni del, ki les predeluje, ter trgovski del, ki posreduje med prodajalcem in kupcem. V enem kakor v drugem delu pa imamo v Sloveniji veliko razdrobljenost. Slovenija razpolaga z nešteti žagami. Med njimi je velik del vencijskih, ki neracionalno izkoriščajo les in katerih izdelki so zelo slabe kakovosti. Na drugi strani pa imamo spet moderne žage, ki svoje zmogljivosti ne morejo izrabiti, ker primanjkuje lesa za vse te žage. Te žage predstavljajo nerenabilne naprave, ki škodujejo gospodarstvu Slovenije. Pri takšnem stanju našega lesnega gospodarstva se porajajo problemi, ki nujno zahtevajo rešitev. Predvsem bi bilo urediti naše notranje lesno tržišče in preprečiti škodljivo tekmovalstvo med nakupovalci lesa, kdo bo več lesa nakupil.

Organizirati bi se morala obveščevalna služba o stanju lesnega trga. Industrijska in obrtna predelava lesa bi se morala prilagoditi zahtevam moderne lesne trgovine. Važen problem lesnega gospodarstva v Sloveniji je tudi v tem, da si vzgojimo zadosten kader kvalificiranih delavcev za predelavo lesa. Ugodni prodaji lesa bi služilo tudi tehnično raziskovanje lesa, ker bi mogli prodajalcu garantirati za kakovost, ki se od lesa zahteva.

Še nedavno so smatrali, da za telesno delo ni treba posebnega znanja. To naziranje pa danes ne velja več. Za vsako najenostavnejše delo je potrebno znanje o razumni uporabi telesnih moči. Zato so napredni narodi ustanovili posebne institute, kjer proučavajo delo in uče delavce o najracionalnejših metodah telesnega dela. S tem dvigajo produktivnost dela, obenem pa štedijo delavca. To je še zlasti važno za gozdno delo, ki zahteva mnogo telesnih moči.

Da dosežemo uspehe pri gozd-

nem in lesnem gospodarstvu, je potrebno rešiti mnogoštevilna vprašanja, ki so po svoji naravi znanstvena. Za reševanje teh vprašanj so bili na univerzah ustanovljeni posebni instituti, ki pa služijo predvsem naučnim, ne pa toliko praktičnim namenom. Zaradi tega so bile v vseh naprednih državah ustanovljene še posebne institucije, kakor gozdarski instituti, zavodi za gozdarske poskuse itd., ki s svojim znanstvenim delom pomagajo pri reševanju praktičnih in nujnih gospodarskih problemov.

V naši državi podobnih institucij, razen na univerzah, še nimamo. Vedno bolj očitna pa je potreba, da se ti instituti ustanove tudi pri nas. Potrebno je poudariti, da ima slovensko gozdarstvo svoja čisto posebna vprašanja, posebne težave, ki niso skupne vsej državi in ki izvirajo iz posebnih krajevnih, podnebnih ter posestniških razmer. Zato bi bilo napačno čakati, da se to vprašanje uredi za vso državo. Nujno je, da se pričnemo že sedaj baviti z organizacijo posebne institucije za pospeševanje gozdarstva v Sloveniji. Ta institucija naj ne bi bila sestaven del niti gozdarske šole v Mariboru, niti kmetijske poskusne postaje, čeprav bi te dve ustanovi po svoje sodelovali.

Naš cilj je posebni »Gozdarski institut za Slovenijo«. Ta zavod naj bi organiziral poskuse, ki bi služili reševanju nujnih gozdarsko-tehničnih problemov. Kmečki gozdni posestnik bi s tem zavodom dobil mesto, kjer bi se lahko poučil o vseh vprašanjih, ki ga zanimajo, gozdno in lesno gospodarstvo pa bi v tem zavodu imelo instrument za doseg splošnih gospodarskih ciljev, splošnega gospodarskega napredka. Ker je do uveljavitve takega zavoda verjetno še daleč, naj bi banovina kot skromen začetek ustanovila gozdarsko poskusno postajo za Slovenijo. Za vzdrževanje te postaje naj bi poleg banovine prispevali tudi država, Kmetijska zbornica in lesno ter gozdno gospodarstvo. Vodja te postaje naj bi postopoma organiziral sodelovanje raznih znanstvenih in kulturnih delavcev, pritegnil pa bi naj tudi naprednejše gozdne gospodarje. Sodelovali pa bi lahko tudi naši znanstveni zavodi.

Majhen in siromašen narod smo. Samo s požrtvovalnostjo in pridnostjo se moremo obdržati na svoji grudi. Zato pa tem bolj potrebujemo tiste osrednje celice, ki naj usmerja in vodi naše delo za boljšo bodočnost našega naroda. Ena takih osrednjih celic naj bo tudi postaja za gozdarske poskuse, ki naj bo matica za bodoči gozdarski institut.

Kaj prinaša današnja

številka:

Nove naredbe o kontroli izvoza:

jaje, perutnine in divjačine v živem, zaklanem in predelanem stanju,

puha Oblok bankovcev se je zvišal

Promet na Ljubljanski borzi v februarju narasel

Naš dolg Nemčiji se zmanjšal

Uradni tečaji za marec

Seja odbora Osrednjega lesnega odseka

pri Zvezi trgovskih združenj dravske banovine v Ljubljani bo v petek dne 7. marca 1941 ob 10. uri dopoldne v sejni dvorani Trgovskega doma v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Razprava o bližnjih trgovinskih pogajanjih z Italijo in Nemčijo.
4. Sklepanje o predlogu proračuna.
5. Sklepanje o času skupščine odseka.
6. Služajnosti.

Seje se naj zanesljivo udeležijo vsi odborniki.

Predsednik:

Franjo Škrbec s. r.

Tajnik:

Dr. Ivko Pustišek s. r.

Zvišanje cen

Vsa izdana navodila in ukrepi veljajo menda samo za nas trgovce. Kakor čitamo sedaj, ne smemo zvišati cen blaga, temveč mora ostati vse tako, kakor je bilo do 20. februarja. Ravno kar pa dobimo pismo neke domače tovarne, ki je zvišala ceno naročenemu blagu za cca 10%, a blago je bilo naročeno šele v januarju. To dokazuje, da more tovarna zvišati cene, mi trgovci jih ne smemo. Pri tem pa radi priznamo, da je sedaj pač višja cena za surovine in da se zato zviša tudi za izdelke. Če pa zvišane nove cene trgovci ne potrdi, bo smatrala tovarna njegovo naročilo za stornirano. Kaj torej storiti, da bo prav. A kljub temu lete vsi očitki le na nas trgovce.

Še enkrat bombaž

Nekateri se kar ne morejo dovolj napisati o velikih količinah bombaža. Tako smo pred nekaj dnevi čitali, koliko milijonov ton da smo uvozili in da bomo še uvozili. Toda tisti, ki imajo v glavi tako visoke številke, ki grede kar v milijone ton, naj nam povedo, kje bi se dobil kak kos kloba, hlačevine, kje bi se dobil surovi molinos, bele tkanine itd. Že nekatere velike tovarne nam javljajo, da ne morejo poslati niti komadiča robe. Tudi sukanca primanjkuje kljub temu, da ga je nekaj prišlo v Ljubljano, toda poslana količina je mnogo premajhna, da bi zadostovala za najnujnejše potrebe, posebno še sedaj, ko se prične pomladanska sezona.

Nove naredbe o kontroli izvoza

»Službene novine« z dne 1. marca so objavile celo vrsto novih naredb o kontroli izvoza in uvoza raznih predmetov. Tako naredbo o kontroli izvoza jaje, naredbo o kontroli izvoza perutnine, divjačine, o kontroli izvoza puha, živalske dlake, surovih in ustrojenih kož, krzna in krznenih izdelkov, nadalje naredbo o kontroli uvoza filmov, naredbo o kontroli

izvoza konoplje in lanu ter naredbo o kontroli uvoza biciklov, motociklov, avtomobilov in prikolic. Vse te naredbe so si zelo podobne, mestoma je njih besedilo sploh isto. Zato bomo objavili le najvažnejša določila teh naredb. Posamezne člene zato ne navajamo dobesedno, temveč le njih najvažnejša določila.

Naredba o kontroli izvoza jajc

§ 1. Kot jaja v smislu te naredbe se smatrajo sveža kokošja jajca ter rumenjaki in beljaki od kokoških jaje, posušena in tekoča iz št. 63 uvozne car. tar.

§ 2. Jajca se morejo izvoziti samo na podlagi izvoznega potrdila direkcije za zun. trgovino.

§ 3. Izvozna potrdila so javne listine, ki so neodtujljive. Zlorabe se kaznujejo.

§ 4. Izvozna potrdila se izdajajo v okviru splošnega načrta izmenjave. Potrdila se izdajajo samo izvoznikom, ki so vpisani v register izvoznikov jaje.

§ 5. Izvozno potrdilo se izdaja v 5 izvodih (original in 4 prepisi) in vsebuje naslednje podatke:

- a) številko potrdila,
- b) ime izvozne firme in njen sedež,
- c) označbo blaga, količino v kg in vrednost v din,
- č) kraj, kamor se pošlje (država, izkladalna postaja in ime uvoznike firme),
- d) datum izdaje potrdila,
- e) rok veljavnosti potrdila,
- f) pogoji, po katerih se izvozi blago,
- g) potrdilo železniških organov,
- h) potrdilo carinskih organov.

Zadnje kopijo zadrži računovodstvo direkcije, druge izvode potrdi pri nakladanju kmetijski referent in šef nakladalne postaje, trije izvodi pa se prilože tovrstnemu listu, četrti izvod pa vrne nakladalna postaja direkciji.

§ 6. Vse pravne in fizične osebe, ki hočejo izvažati jajca, morajo vložiti v 30 dneh po uveljavljenju te naredbe (do 30. marca) na direkcijo prošnjo za registracijo. Prošnji morajo priložiti:

- a) obrtno pooblastilo ali dovoljenje v smislu § 456. obrt. zakona,
- b) original ali prepis objave o protokolaciji oz. izvod iz trg. registra, ki mora dokazati, da se firma bavi z izvozom predmetov iz § 1. te naredbe,
- c) potrdilo trg. zbornice ali upravne oblasti, da je trgovina z jajci zadnja tri leta glavni in stalni poklic,
- č) potrdilo o plačanih davkih v zadnjih 6 mesecih,
- d) če prosilec ni imel samostojne trgovine, mora predložiti potrdilo pristojne trg. zbornice, da je bil zaposlen v firmi, ki izvažala jajca,
- e) če je prosilec pravna oseba, mora dokazati, da ima potrebne prostore za vskladiščenje blaga, da so ti prostori dobro izolirani od vlage in primerni za sortiranje blaga, da ima strokovno osebje za manipulacijo z blagom,
- f) označiti se mora ozemlje, kjer se bodo kupovala jajca.

II. Fizične in pravne osebe, ki hočejo izvažati zmrznjena jajca, natrta ali v prahu, morajo dokazati, da imajo potrebno opremo, t. j. pločevinaste sode za natiranje jajc, mešalnice in hladilnike, ki morejo ustvarjati temperaturo najmanj 15 stopinj. Če te opreme nimajo, morajo dati blago izdelati pri podjetjih, ki imajo te instalacije.

§ 7. O registraciji sklepa direkcija na podlagi poročila komisije o pregledu podjetja ter po zaslišanju pristojne zajednice. Komisijo imenuje trgovinski minister, njeni člani so: agronom kmetijskega ministrstva, agronom ban-

ske uprave v Zagrebu, po en uradnik direkcije in urada za zun. trg. v Zagrebu. Komisijski pregled se izvrši v breme prosilca. Proti odloku direkcije se more prosilec pritožiti v 15 dneh po vročitvi odloka trg. ministru.

Izvozniki se registrirajo koncem junija in decembra.

§ 8. Vsak izvoznik mora položiti kavejco 25.000 din v gotovini, v drž. papirjih ali bančni garanciji. Ob začetku koledarskega leta izvede direkcija revizijo registracij in črta iz registra one, ki preteklo leto niso izvažali.

§ 9. Registracija preneha, če izvoznik opusti svoj obrat, na podlagi pismene izjave izvoznika, da se črta iz registra, če je izvoznik kaznovan po § 13. te naredbe.

§ 10. Izvozne kontingente natrih jaje razdeljuje direkcija na predlog pristojne zajednice. Proti njenemu odloku je mogoča pritožba na trg. ministra v 8 dneh po vročitvi odloka. Predpisi tega člena veljajo tudi za kontingente vseh drugih vrst jaje iz § 1. te naredbe.

§ 11. Izvozniki morajo izvršiti izvoz v določenem roku in skladno s predpisi o kakovosti in pakiranju jaje ter po navodilih direkcije. V upravičenih primerih se more rok podaljšati, če je bila prošnja za podaljšanje vložena vsaj pet dni pred potekom roka, toda proti plačilu naknadne takse, ki jo določi trg. minister.

Če izvoznik v 8 dneh po pre-

jemu potrdila ne more izvršiti izvoza, mora potrdilo vrniti. Odpovedani kontingent gre v breme določene kvote izvoznika, neizkoriščena količina pa se dodeli drugim registriranim izvoznikom.

Direkcija sme centralizirati ponudbo blaga in jo centralno nuditi in prodajati v tujino.

Izvozna potrdila izdana v režimu centralne prodaje imajo značaj zaključnice in se morajo obvezno izvršiti.

§ 12. Pri pregledu jaje v skladišču ali na nakladalni postaji se mora s kontrolo teže nekaterih zabojev ugotoviti, če na zabojih označena teža ustreza dejanski teži blaga. Kmetijskemu referentu pripada odškodnina v breme izvoznika. Če opravljajo kmetijski referenti pregled izven svojega sedeža, jim pripadajo tudi potnine.

Direkcija more vsak čas pregledat izvozu namenjeno blago ter ono, ki je v skladišču.

§ 13. Vsako neizvrševanje te naredbe se kaznuje: z delno izgubo kavejce, popolno izgubo kavejce, izključenjem od izvoza za določeno dobo, s trajno izgubo pravice izvoza. Kazni se morejo tudi kumulirati. Trajno črtanje iz registra ima za posledico tudi izgubo kavejce. Kazni izreka direkcija. Pritožba je dopustna na trg. ministra v roku 15 dni po dnevu sporočila kazni.

§ 14. Direkcija mora revidirati register izvoznikov jaje v 2 mesecih po uveljavljenju te naredbe. Prej registrirani izvozniki morajo izpolniti predpise § 6. te naredbe. Če tega ne store, se črtajo iz registra.

§ 15. Z uveljavljenjem te naredbe prenehajo veljati vsi prejšnji predpisi, če so v nasprotju z določili te naredbe.

§ 16. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenih novinah«, določila § 8. pa 30 dni po uveljavljenju naredbe.

Naredba o kontroli izvoza perutnine in divjačine v živem, zaklanem in predelanem stanju

V isti številki »Službenih novin« je bila objavljena tudi naredba o kontroli izvoza perutnine in divjačine v živem, zaklanem in predelanem stanju. Nekateri člani te naredbe so popolnoma identični s člani prej objavljene naredbe o kontroli izvoza jaje.

§ 1. Kot perutnina v smislu te naredbe se smatra živa perutnina iz št. 56. uvozne car. tar. in perutnina v zaklanem in predelanem stanju iz št. 58 toč. 2. uvozne car. tar. Kot divjačina se smatra živa in ubita divjačina ko tudi meso divjačine iz št. 56 in 59 uvozne car. tar.

§§ 2., 3., 4. in 5. so popolnoma identični s istimi §§ v prejšnji naredbi.

§ 6. Tudi ta paragraf je v bistvu popolnoma isti ko § 6. prejšnje naredbe. Prošnje za vpis v register izvoznikov se morajo vložiti v 30 dneh po uveljavljenju te naredbe. Naslednje točke a) do e) so iste.

Točka e) pa se glasi: V primeru, da je prosilec pravna oseba, mora imeti poslovodjo, ki izpolnjuje pogoje pod točko f):

f) da ima prostore za vskladiščenje najmanj dveh vagonov perutnine in potrebne kletke ter priprave in sredstva za vzdrževanje čistote in dezinfekcije ter da imajo prostore za hranitev in kuhanje pišč za perutnino.

II. Prosilci, ki hočejo izvažati perutnino v zaklanem in predelanem stanju, morajo tudi še dokazati:

- a) da razpolagajo z zidanimi prostori za klanje in hranjenje pe-

rutnine. Zidovi teh prostorov morajo biti najmanj 1,60 m visoki in prevlečeni s cementom ali drugo primerno glazuro, ali obloženi s ploščicami zaradi čim bolj učinkovitega čiščenja in dezinfekcije.

Tla morajo biti iz betona ali druge za čiščenje in pranje primerne snovi oz. obložena s keramičnimi ploščicami, vendar pa ne smejo biti tla opolzka ter morajo imeti tudi zadosten nagib za odtok.

Ti prostori morajo biti tudi zadostno kanalizirani, da se more odpraviti nesnaga z lahkoto s samo vodo.

Imeti morajo prostore za naravno hlajenje in predelavo blaga ter posebne prostore za pakiranje blaga.

Imeti morajo predpisno urejen hladilnik za najmanj poldrugi vagon blaga. Zidi in tla morajo ustrezati prejšnjim predpisom. Pri zidavi hladilnika se morajo uporabiti moderna izolacijska sredstva, ki morejo preprečiti škodljivi vpliv zunanje temperature na temperaturo v tem prostoru.

Poslovanje v dotičnem podjetju mora biti pod kontrolo veterinarja, ki ga določi kmetijsko ministrstvo.

Podjetja morajo imeti strokovno osebje za manipulacijo z blagom.

III. Direkcija more izjemno dati pooblastilo za izvoz zaklanih puranov v času od 1. novembra do 15. januarja tudi onim fizičnim in pravnim osebam, ki so protokolirane in pooblašene za obratovanje, čeprav nimajo lastne klavnice, če predložijo dogovor z neko pri direkciji zaregistrirano klav-

nico o klanju puranov v času od 1. XI. do 15. I. Te osebe morajo položiti kavejco v višini din 15.000.

Pod IV. so navedeni pogoji za zadrage.

§ 7. je isti ko v prejšnji naredbi. § 8. prvi odstavek je isti ko v prejšnji naredbi in določa, da morajo izvozniki položiti kavejco v višini 25.000 din.

2. točka tega paragrafa pa se glasi: Izvozniki, registrirani za izvoz perutnine v zaklanem in predelanem stanju, morajo poleg prej navedene kavejce položiti še eno kavejco v višini 25.000 din.

§§ 9. do 11. so isti ko v prejšnji naredbi.

§ 12. pa se glasi: Direkcija revidira register izvoznikov po uradni dolžnosti v roku dveh mesecev po uveljavljenju te naredbe. Prej registrirani izvozniki morajo izpolnjevati vse pogoje te naredbe, sicer se črtajo iz registra izvoznikov.

§ 13. Perutnino in divjačino pregledujejo pri izvozu na železniških in paroplovnih postajah veterinarji. Stroški pregleda gredo v breme izvoznikov. Način pregleda, višino nagrade in način pobiranja

nagrade bo predpisal kmetijski minister v sporazumu s trg. ministrom ter banom Hrvatske analogno določbam pravilnika o pošiljanju perutnine in živalskih surovin po železnici ali ladji (»Služb. novine« z dne 11. junija 1929.). Direkcija ima pravico, da po svojih organih vsak čas pregleda prostore in naprave ter za izvoz namenjeno blago.

§ 14. je § 13. prejšnje naredbe. § 15. določa: Če direkcija pri izvajanju te naredbe ugotovi, da posamezna podjetja ne izpolnjujejo pogojev, predvidenih v čl. 6. II. odd. te naredbe, se določi tem podjetjem potreben rok za odpravo ugotovljenih nedostatkov. Ta rok ne sme biti daljši od enega leta.

Do poteka tega roka se morejo takšna podjetja pogojno registrirati. Če se s poznejšim komisij-skim pregledom ugotovi, da ugotovljeni nedostatk niso bili v dovoljenem roku odpravljeni, se dotična podjetja črtajo iz registra izvoznikov perutnine v zaklanem in predelanem stanju.

§§ 16. in 17. sta identična s §§ 15. in 16. prejšnje naredbe.

Naredba o kontroli izvoza puha

»Službene novine« z dne 1. marca so objavile nadalje naredbo o kontroli izvoza puha, ki je v mnogem analogna uredbi o kontroli izvoza perutnine.

§ 1. Izvoz puha iz št. 73 uvozne car. tar. se postavlja pod kontrolo direkcije za zun. trgovino.

§ 2. Puh v smislu te naredbe se smatra vse vrste perja perutnine, in sicer fini puh gosi in rac, oskubljen in izpuljen perje gosi in rac, dolgo krilno perje, perje puranov in kokoši, okrasno perje in odpadki od perja (Uvoz car. tar. št. 73, izvozna car. tar. št. 15. I. in 2.

§ 3. je skoraj isti ko § 2. in 3. prejšnje naredbe.

§ 4. je identičen s § 4. prejšnje naredbe.

Tudi § 5. je skoraj enak, le da mora izvozno potrdilo vsebovati še številko registra, način plačanja in potrdilo veterinarskih oblasti, dočim se vrednost blaga v din ne zahteva.

§ 6. je nekoliko izpremenjen, vendar pa ima v glavnem iste določbe ko čl. 6 prve naredbe. Po tem členu se mora priložiti prošnja za vpis v register poleg že navedenih prilog še potrdilo pristojne zbornice, da je izvoznik član obveznega strokovnega združenja (trgovcev, industrialev ali obrtnikov).

Nadalje določa ta člen pogoje za registracijo zadrug.

O registracijah odloča direkcija. Nove firme se registrirajo koncem junija in decembra po zaslišanju pristojne zajednice.

Proti odloku direkcije je dopustna pritožba na trg. ministra v 15 dneh po izročitvi odloka. Direkcija mora po uradni dolžnosti revidirati v roku 2 mesecev po uveljavljenju te naredbe register izvoznikov puha. Ob začetku vsakega koledarskega leta mora direkcija revidirati register in črtati iz registra vse izvoznike, ki niso v preteklem letu izvažali niti vložili prijav za izvoz.

§ 7. je § 8. prve naredbe.

§ 8 je § 9. prve naredbe.

§ 9. je § 10. naredbe o izvozu perutnine.

§ 10. Izvozniki morajo na podlagi izdanih izvoznih potrdil izvršiti izvoz v določenem roku. V upravičenih primerih se podaljša rok veljavnosti potrdila, če je podaljšanje zahtevano najmanj 5 dni pred potekom roka in proti plačilu naknadne takse, ki jo določi trg. minister. Če izvoznik ne more iz upravičenih razlogov opraviti izvoza, mora takoj po poteku roka vrniti direkciji izvozno potrdilo.

§ 11. je § 13. naredbe o izvozu perutnine brez zadnjega odstavka § 13.

§ 12. je isti ko zadnji odstavek § 13.

Nov je člen 13., ki se glasi:

Puh namenjen izvozu se mora podvreči obvezni kvalitetni kontroli:

1. Nikaka količina perja se ne more izvoziti v tujino, če je ni predhodno pregledala strokovna komisija, če ni perje obremenjeno s katerimi koli primesmi, (zmletim marmorjem v prahu, moko itd.). O pregledu se mora izstaviti potrdilo v 3 izvodih, da je blago zdravo in sposobno za izvoz. En izvod pošlje komisija direkciji, eden ostane izvozniku, eden pa se pošlje združenju izvoznikov puha. Pri pregledu mora komisija vzeti iz vsake pošiljke tri vzorce blaga, ki jih mora na kraju samem zapечатiti in signirati. Na vzorcih mora biti označena izvoznikova firma, številka izvoznega potrdila, številka vagona in datum odpošiljanja. En vzorec ostane izvozniku, dva pa se pošljeta direkciji.

2. Strokovno komisijo za kakovostni pregled blaga, namenjenega izvozu, tvorijo v to pooblašeni (nakladalni) veterinar in dvojica strokovnjakov članov pristojne zajednice, ki ju imenuje direkcija na predlog pristojne zajednice. Stroški pregleda gredo v breme izvoznika.

§ 14. Prošnje za registracijo po tej naredbi se morajo vložiti v 30 dneh po uveljavljenju te naredbe.

§ 15. Z uveljavljenjem te naredbe preneha veljati pravilnik o kontroli izvoza puha z dne 21. junija 1939.

§ 16. Ta naredba stopi v veljavo z dnem njene objave v »Službenih novinah«.

Francoski kapitalisti nalagajo denar v angleška in ameriška podjetja

Portugalski listi poročajo, da skušajo francoski kapitalisti in vlagatelji, ki še razpolagajo z gotovino, svoj denar čimprej naložiti v britanske in ameriške vrednostne papirje. Kot razlog se navaja strah teh kapitalistov, da bo Francija doživela finančni polom. Na trgu pa je teh vrednostnih papirjev zelo malo na razpolago in zato se iščejo ti papirji tudi po zelo visokih cenah. Zlasti se iščejo delnice južno-afriških rudarskih podjetij, ki so vsi v britanski posesti. Od ameriških papirjev so zlasti iskane delnice Standard Oil Co. Zelo močno je tudi povpraševanje po delnicah Sueške prekopne družbe in Egiptске kreditne banke.

**Naročajte in širite
„Trgovski list“!**

Denarstvo

Obtok bankovcev se je povečal

Po izkazu z dne 28. II. se je stanje Narodne banke spremenilo takole (vse številke v milijonih din):

Zlata podloga se je zvišala za 0'4 na 2790'1.

Devize izven podloge so narasle za 35'5 na 908'5.

Posojila so se skupno zmanjšala za 16'8 na 1685'8.

Eskont bonov drž. obrambe se je povečal za 12 na 7128.

Razna aktiva so se dvignila za 51'5 na 2266'9.

Obtok bankovcev se je povečal za 365'4 na 13.972'8.

Obveznosti na pokaz pa so padle za 435'5 na 3510'0, da so se kratkoročne obveznosti skupno zmanjšale za 124'0 na 17.428'9.

Skupno kritje se je zato zvišalo od 25'42 na 25'53%, samo zlato pa od 20'94 na 21'03%.

Obrestna mera je ostala še nadalje nespremenjena.

Uradni tečaji za marec 1941.

Minister za finance je predpisal za mesec marec naslednje uradne tečaje:

1 napoleon	350'—
1 zlati turški lira	398'30
1 angleški funt	217'50
1 ameriški dolar	55'—
1 kanadski dolar	54'—
1 nemška marka	17'82
1 belga	7'13
1 pengó	8'76
1 brazilski milreis	2'95
1 egiptovski funt	215'50
1 palestinski funt	214'50
1 urugvajski pezos	18'50
1 argentinski pezos	12'40
1 čilski pezos	1'25
1 turška papir. lira	35'40
100 francoskih frankov	119'—
100 švicarskih frankov	127'6
100 italijanskih lir	228'80
100 nizozem. goldinarjev	2365'—
100 bolgarskih levov	52'—
100 romunskih lejev	28'—
100 danskih kron	860'35
100 švedskih kron	1310'—
100 norveških kron	1012'50
100 pezet	510'—
100 drahem	38'50
100 čeških kron	150'50
100 slovaških kron	150'—
100 finskih mark	90'10
100 irskih (perz.) rialov	100'—
100 portugalskih eskudov	2202'50

Narodna banka Češko-Moravska je imela lani 21,2 (predlani 33,2) milijona Kč čistega dobička ter bo izplačala letos 4,9%, lani pa 6% dividende.

Večina delniškega kapitala Romunske trgovinske banke (Banca comerciala Romana) v višini 300 milijonov lejev je prešla v last Deutsche Bank po sklenjenem sporazumu z belgijskimi in francoskimi delničarji. Banka ima podružnice v vseh romunskih mestih.

Promet na Ljubljanski borzi v februarju 1941

Devize

Skupni devizni promet znaša v februarju din 68.709.427 proti 53.65 milij. din v januarju, za približno 15 milijonov dinarjev več. V primeri s prometom v februarju 1940, pa znaša zvečanje deviznih, zaključkov za okoli 17 milijonov din, v primeri z letom 1939, celo za 24 milijonov din, dočim je ta porast deviznega prometa nasproti letu 1938, še neprimerljivo večji, saj je tedaj dosegel ves promet le 17,4 milij. din.

Ako primerjamo skupne devizne zaključke v januarju in februarju 1940, z onimi, ki so bili perfektirani letos, vidimo, da si stojijo prometne številke 122,36 nasproti 96,95 milij. dinarjev v razmerju 4:3, oziroma, da je bil letos dosežen za približno 25,5 milij. dinarjev večji devizni promet.

Od skupnega prometa odpade na zaključke v nemških čekovnih markah (po priv. jugoslovensko-nemškem kliringu) 59,05 milij. din, dočim je bilo v januarju zaključkov le za 43.238 milij. dinarjev. Razen v nemških markah je bilo prejšnji mesec nekaj zaključkov tudi v Curihi (za 5,63 milij. din) ter v New Yorku (za 3,97 milij. din).

Nemške marke so bile večji del nabavljene preko borze na bazi starega tečaja 14'80, in sicer najmanj 2/3 vsega deviznega nakupa, manjši del pa že po novem tečaju din 17'82, to je za vse nove kupčije po 25. septembru 1940.

Efekti

Tendenca za državne vrednostne papirje je bila vseskozi skorajda nespremenjena trdna oziroma stalna, proti koncu februarja pa celo čvrsta; isto velja tudi za ostale privatne papirje, ki notirajo na ljubljanski borzi. Promet je bil malenkosten v vojni škodi, in sicer dne 18. II. 1941, po tečaju din 483'— ter dne 25. II. 1941, v delnicah Trboveljske premogokopne družbe na bazi tečaja din 390'— za komad.

Državni efekti so tečajno sicer stalno, toda skoraj neopazno rastli do konca februarja, ko je bil opažen znatnejši skok zlasti pri dolarskih papirjih, ki so že zdav-

Njen čist dobiček je znašal 1.1939.15,1 milijona lejev. Za 8,5 milijarde dolarjev zlata je bilo v največji tajnosti preneseno v ameriško trdnjavo zlata Kentucky Vault. V tej trdnjavi je sedaj za 14 milijard dolarjev zlata. Poleg tega pa imajo U. S. A. še za več ko 8 milijard dolarjev zlata.

naj prekoračili svojo nominalo. V februarju so se gibal tečaji takole:

	3. II. 1941	3. III. 1941
7% invest.	100'50	101'50
8% Blair	106'—	108'—
7% Blair	101'—	103'—
7% Selig.	102'—	104'—
4% agrar.	56'—	58'—
6% begl.	85'—	86'—
7% stab.	97'—	99'—
6% dal. ag.	81'50	82'50
2-5% v. šk.	478'—	481'—

Kot je videti, so se najbolj okrepili tečaji Blairovih posojil, povprečno 3 do 5 poenov, stabilizacijskega posojila za 3 poene, ostali pa za enega do pol poena, a Seligmanovo posojilo za tri poene v povpraševanju.

Izmed industrijskih papirjev je še nadalje nespremenjeno notirala Kranjska industrijska družba, in sicer na bazi din 142'— v povpraševanju, brez blagovne notice, medtem ko je tečaj delnice TPD bil v neprestanem počasnem po-

Blagovno tržišče

Žito

Tendenca je bila dosledno čvrsta, promet nezaten. Cene koruži in pšenici so bile maksimirane, oziroma so veljale le intervencijske cene Prizada.

Pri žitaricah moramo omeniti predvsem znaten porast cen, in sicer se je oves podražil v februarju za približno nadaljnjih 40'— din pri 100 kg, proso za 150 din, ajda pa za nad 140'— din pri 100 kg. Kljub temu pa blaga ni bilo moči dobiti niti po znatno višjih cenah kakor so beležile v službeni tečajnici Ljubljanske borze.

Mlevski izdelki: Tendence je bila stalno čvrsta, promet nezadovoljiv. Cene so bile nekoliko zvišane za pšenično moko od 23. januarja 1941, nul baza din 840'— na din 850'— dne 24. I. 1941., prav tako prejšnja enotna krušna pšenična moka od din 455'— na din 500'— za 85% enotno krušno pšenično moko, ki je bila inleta po znani naredbi z dne 24. XII. 1940., medtem ko so otrobi v ceni poskočili na gori navedena borzna dneva od din 220'— na din 250'— za 100 kg franko skladišče Ljubljana. Vse pravkar navedene cene veljajo bruto-neto, inkluzive prometni davek, brez vreč, plačljivo ob prejemu blaga.

Deželni pridelki

Tendenca je bila trdna oziroma stalna, deloma pa tudi čvrsta, promet zelo slab. Cene so znatno po-

rastu. Tako je notiral 31. I. din 365'— v povpraševanju, din 375'— pa v ponudbi, dne 3. februarja za din 368'— oz. din 378'—, a koncem februarja pa že din 385'— oz. din 395'—, kar je bil obenem najvišji tečaj tega efekta v minullem mesecu. V marcu 1941. pa tečaji tega vrednostnega papirja še dalje rastejo, ter je bil dne 4. t. m. zabeležen že tečaj din 390'— v povpraševanju, dočim je blagovna notica izostala, ker ni delnic na razpolago za prodajo.

Narodna banka pa je beležila s počasi padajočo tendenco: koncem januarja 1941. je notiral ta efekt še din 7100 v povpraševanju, ter din 7200 v ponudbi, v začetku februarja t. l. pa že popustil za 100 poenov. Odtlej je ta vrednostni papir tedensko nazadoval v tečaju po 50 poenov ter 28. II. 1941. beležil le še din 6800 za denar in din 7000 za blago; na tej bazi je ostal tudi še v tem mesecu.

skočile, tako na primer za fižol bodisi vrste ribničan ali prepelica za din 50'— pri 100 kg, za krompir od 25—30 dinarjev pri 100 kg, za seno pa od 5—10 dinarjev, a pri slami (pšenični) le za 5 dinarjev pri 100 kg franko vagon slovenska nakladalna postaja.

Les

Tendenca za mehki les je bila v začetku februarja stalna oziroma trdna, je pa proti koncu februarja, oziroma začetkom marca znatno popustila, kar je bilo opaziti

Zunanja trgovina

Sipad se pogaja s francoskimi interesi za dobavo 15.000 ton celuloze.

Britanske kontrolne oblasti ne bodo več dajale navcertov, potrdil o izvoru blaga in drugih listin za blago, ki je zavarovano pri zavarovalnicah sovražnih držav. Paralelno akcijo pa nameravajo izvesti v sporazumu z britanskimi oblastmi tudi v U. S. A.

Brezpogodbno stanje vlada med Madžarsko in Romunijo že od 26. januarja dalje. Prizadevanja za obnovitev pogodbe so bila brezuspešna. Januarja meseca med obema državama sploh ni bilo nobenega trgovnega prometa.

Prepovedan je izvoz oljčnega olja iz Tunisa.

Uprava turškega monopola namerava kupiti 1 milijon vreč, ki naj bi se uporabile za izvoz.

Vsa turška zunanja trgovina je znašala lani 150,3 (predlani 180,3) milijona turških funtov. Prvo me-

Vsak napreden trgovec

prodaja le tako blago, s katerim svojim odjemalcem koristi.

Nudite tudi Vi Vašim odjemalcem v prvi vrsti naravno Rogaško slatino; s tem koristite njim in sebi!

tudi na tečajih, ki so od 25. februarja 1941. dalje nekoliko nazadovali, in sicer za najmanj din 20 pri kbm tako za mehki rezani kakor tudi tesani les. Nasprotno pa je bila kupčija v hrastovini in deloma tudi v bukovini ob stalno čvrsti tendenci ter po čedalje višjih cenah. Smemo trditi, da se je hrastov rezani les, pa tudi okrogli les, podražil v februarju za nadaljnjih din 25'— do din 75'— pri kbm, a bukov rezani in okrogli les pa za najmanj 20 do 30 dinarjev pri kbm, pri hloilih za furnir celo za din 50'— pri kbm. Isto velja za vse druge lesne izdelke bodisi hrastove, bodisi bukovne, n. pr. za parkete, ki so se podražili za okroglo din 5'— pri kbm, za prav toliko tudi železniški pragoi ter drva za izvoz.

Nasprotno pa je oglje doseglo naravnost rekordne cene, ki v dosedanji prodaji doslej sploh še niso bile zabeležene, saj je bil perfektuiran, n. pr. v februarju večji zaključek celo na bazi din 215'— za 100 kg franko mejna postaja, medtem ko je običajna cena za to blago znatno nižja, in sicer od 150 do 170 dinarjev za merkantilno blago, za boljše blago pa še 15 do 50 dinarjev več.

sto v turški zunanji trgovini je zavzemala Italija, in sicer s 16,29%, pri izvozu pa s 16,11% vsega prometa. Na drugem mestu je bila Nemčija, skupno s protektoratom, ki je bila udeležena pri uvozu s 15,42%, pri izvozu pa le z 12,85%.

Romunsko koordinacijsko ministrstvo je odredilo, da se morajo vse količine uvoženega kavčuka dati na razpolago vojnemu ministrstvu. To velja za vse vrste kavčuka in tudi za stare kavčukaste predmete.

Zasluge gojiteljev svilenih bub v Italiji se ceni v zadnji sezoni po izjavi predsednika Zveze ital. industrialcev svile na 500 milijonov lir. Za sedanjo sezono se pričakuje še večji zaslužek.

Švicarski uvoz je v januarju v primeri z 1. 1940. padel od 177,8 na 134 milijonov šv. fr., izvoz pa je padel za 34 na 100,3 milijona švicarskih frankov.

Na latinsko-ameriških trgih se v zadnjih osmih mesecih opaža, da nudijo Japonci za vojaško važne surovine zelo visoke cene ter pri tem močno konkurirajo U. S. A.

Amerika na prehodu

Ch. A. in M. B. Beard

Apel na najvišjo oblast

(Nadaljevanje.)

Nekaj dejstev se je pa vendarle potrdilo pri teh rekordnih volitvah: odgovornost zvezne vlade je bila znova poverjena demokratom, katerih kandidat se je bil postavil po robu »organiziranemu denarju«. Obiljubili so vladati dalje tako kakor so delali dotlej, in velikanska večina glasovalcev je odobrila to zavezo. In tudi glede na spor med Vrhovnim sodiščem in predsednikom je bila sodba javnosti jasna: po Vrhovnem sodišču postavljene ovire se morajo premagati, če ne drugače, pa z ustavnim amandmajem.

Predsednik Roosevelt je bil torej na novo izvoljen. Toda po ustavi on ni bil vlada Združenih držav. Lahko je predlagal, prigajal, silil, a ni mogel izdajati zakone po svoji volji. Skupaj z njim je prevzela vlado velika množica demokratov, ki so imeli lastno voljo, svoje temperamente in name-

ne. V senatu je bilo 76 demokratov proti majhni skupini 16 republikancev in nekaj neodvisnih. V predstavniki zbornici pa je bilo 331 demokratov, proti 89 republikancem in peščici neodvisnih. Če je predsednik zrealiziral mišljenje velike narodne večine, so zakonodajavci njegove stranke zrealizirali mišljenje 331 kongresnih okrajev in mnogih držav.

Ogromna demokratska večina je bila zelo raznolika. Med njimi so bili člani z Juga, ki jim ni bil všeč New Deal in ki so bili vedno zakoreninjeni na vodstvu močnih odborov za razna vprašanja. Obsegala je tudi drugačne demokrate z Juga, ki so imeli svoje rojake v zbornicah prav toliko radi kakor svoje republikanske nasprotnike ali pa še manj. Mimo tega je bilo v republikanski stranki nekaj radikalov iz severnih delavskih okrajev. Ostre ločilnice ni bilo med republikanci in demokrati, pri slednjih pa je bila poleg tega vsa gmota razkrojena po antagonizmi, ki so bruhali na dan ob vseh važnih odločitvah. Če so torej volitve 1936, leta zaključile neko dobo ameriške zgo-

dovine, niso vendar pokazale nobene razločne poti naprej.

8. poglavje.

IZVRŠITEV MANDATA

Rooseveltovo vstoličenje se je izvršilo 20. januarja, kakor določa 20. amandma ustave (prej so bila vstoličenja vedno 1. marca). Značilno je bilo, da je določil predsednik ob proslavitvi vojaško parado ter da je sam s svojim spremstvom prisostvoval paradi, in sicer iz posnetka doma oz. hiše Andrewa Jacksona, »ki je nosil škornje in ostroge kakor v vojni tako v politiki«.

Kljub tem vojaškim zunanjim znakom vstoličenja je bil Booseveltov govor prav miroljuben. Začel je svoj govor s poudarkom na blagodejni obveznosti države, potrebo, da je vlada vedno orodje skupnosti za reševanje trajno tekočih vprašanj, ki nastajajo za posameznika v komplicirani civilizaciji.

Zavedali smo se, da moramo za dosego tega najti praktično kontrolo nad slepimi gospodar-

skimi silami in slepo sebičnimi ljudmi... Čutili smo resnico, da ima demokratska vlada vrojeno zmogljivost, zaščititi svoje ljudstvo pred nesrečami, ki so jih nekoč imeli za neizbežne, reševati probleme, ki so jih nekoč smatrali za nerešljive. Nismo hoteli priznati, da bi ne mogli najti načina za zmago nad gospodarskim epidemijami, prav tako kakor smo se po stoletjih fatalističnega trpljenja naučili premagovati bolezenske epidemije.« Dalje je Roosevelt v svojem govoru izjavil, da Združene države »lahko pokažejo, da je z demokratskim načinom vlade mogoče spremeniti narodne zaklade v vedno večjo množino doslej neznanega človeškega udobja in da se dá tudi najnižja življenjska raven dvigniti nad ploskev golega životarjenja«, z drugimi besedami: Združene države imajo vse pogoje stvarne podlage za civilizacijo, ki bi je bili deležni vsi; ni se jim treba naslanjati na suženjstvo, hlapčevstvo ali velikansko maso delavcev na ali pod minimalnim standardom.

Predsednik je risal precej črno sliko sedanosti. Milijoni ljudi,

ena tretjina prebivalstva, so slabo oblečeni, slabo hranjeni, stanujejo v slabih stanovanjih, nimajo možnosti za izobrazbo ne za počitek. In opominjal je ostali dve tretjini: »V našem stremljenju po gospodarskem in političnem napredku naroda poudamo vsi navzgor — ali pa vsi navzdol — kot eno ljudstvo.« Vendar pa ni bil pesimist. »Ne rišem Vam to sliko v obupu. Rišem Vam jo z upanjem, kajti narod, ki jo je videl in ki je razumel v njej skrito krivico, jo hoče spremeniti. Odločeni smo izvesti to, da postane vsak ameriški državljani deležen skrbi in zanimanja države... Mi gremo naprej.«

A prav blizu kraja, kjer je govoril predsednik, je stala palača sodišča, v kateri so ubijali njegove najvažnejše predloge. Vrhovno sodišče mu je razveljavilo milejši program. Kako je mogel pričakovati, da bo izpolnil večje obljube? V njegovem govoru ni bilo odgovora na to vprašanje, samo opomin je bil: »Ustava iz leta 1787. ni vzela naši demokraciji moči.«

(Dalje prihodnjik.)

Politične vesti

Sovjetska agencija Tass je objavila naslednjo uradno izjavo, v kateri pravi, da je zastopnik bolgarskega zun. ministrstva sporočil sovjetskemu poslaniku Lovriščevu v Sofiji, da je bolgarska vlada privolila v prihod nemških čet v Bolgarijo, da se ohrani mir na Balkanu. Podobno izjavo je dal tudi bolgarski poslanik v Moskvi. Sovjetska vlada je na to odgovorila, da smatra za potrebno, da ugotovi: 1. Sovjetska vlada ne more biti mnenja bolgarske vlade o pravičnosti politike bolgarske vlade v tem vprašanju. Smatra tudi, da položaj, ki je s tem nastal, ne vodi k ohranitvi miru na Balkanu, temveč k razširjenju vojne na Bolgarsko. 2. Sovjetska vlada, verna politiki miru, ne bo mogla nuditi bolgarski vladi nobene podpore v tem vprašanju. Sovjetska vlada je primorana to ugotoviti, ker so bile na Bolgarskem razširjene vesti, ki so skušale napačno tolmačiti politiko sovjetske vlade.

Sovjetska izjava se je v Berlinu le na kratko omenjala, v Sofiji pa se sploh ni objavila. Sedaj pa je dal zastopnik nemškega zun. ministrstva novinarjem o sovjetski izjavi daljši komentar, čigar glavne misli so naslednje: Zakaj je nemška vojska vkorakala v Bolgarsko, je Nemčija že jasno povedala. Nemčija hoče zagotoviti mir na jugovzhodu Evrope. Nadalje pa udriniti proti Angliji povsod, kjer bi ta nastopila. To sta osnovni nemške politike in s tem mora vsakdo računati. Nemčija ne trpi nobenega omejevanja v svojem boju proti Angliji. Če ima sovjetska vlada drugačno mnenje o odločitvi Bolgarske, jemlje to Bolgarska na znanje. Če Sovjetska unija odkrito pove svoje stališče, je to njena stvar. Nemška politika pa se meni le za ukrepe, ki so Nemcem potrebni ter za poslednje, ki sledijo iz teh ukrepov.

Več bolgarskih opozicijskih poslancev je zahtevalo, da se o izjavi ministrskega predsednika Filova odpravi debata. Predsednik sobranja Logofejev pa je odklonil zahtevo opozicije, ker da je večina poslancev proti tej debati ter je zato prešel na dnevni red.

Kralj Boris je poslal voditelju Nemčiji brzojavko, s katero se zahvaljuje Hitlerju za njegove pozdrave ob pristopu Bolgarske k trojnemu paktu. Ta brzojavka je bila nov dokaz prijateljstva, ki veže oba naroda.

Angleški poslanik Rendell v Sofiji je bil sprejet v nedeljo od bolgarskega kralja. Avdiencia je trajala dve uri. O vsebini razgovora ni bilo izdano nobeno poročilo. Trdi pa se, da je angleški poslanik sporočil kralju, da bo Anglija v prihodnjih 48 urah prekinila diplomatske odnose s Bolgarsko, narkar bo sledila tudi britanska vojna napoved Bolgarski.

Vel. Britanija je danes ob 10. dop. prekinila diplomatske odnose s Bolgarsko. To pa še ne bo pomenilo vojne napovedi.

Iz Sofije poročajo, da je izjava fin. predsednika Filova, da pristop Bolgarske k trojnemu paktu ni v nasprotju s prijateljstvom Bolgarske do Jugoslavije in Turčije, napravila v Ankari zelo dober vtis. Enak vtis da je napravila tudi v Beogradu.

Bolgarska je zaprla meje. Potovanja iz Bolgarske so dovoljena le proti izjemnemu dovoljenju vojne ministrstva.

V Carigradu je prišel poseben kurir Hitlerja, ki je nato z letalom odpotoval v Ankaru. Kurir ima s seboj po eni verziji svarilo Hitlerja, naj se Turčija ne meša v vojno, po drugi pa zagotovitev Hitlerja, da nima Nemčija nobenih sovražnih namenov proti Turčiji.

Iz Carigrada poročajo, da so tamkajšnji politični krogi mnenja, da število nemških čet v Bolgariji še ni tako veliko, da bi bilo računati takoj z nemškim vojaškim nastopom proti Grčiji. Poleg tega so zaradi odjuge ceste proti Grčiji v tako slabem stanju, da so za motorizirane oddelke skoraj neprehodne. Računati je treba zato s tem, da se bo nadaljeval proti Grčiji samo diplomatski pritisk, ker sta obe državi osi prepuščani, da bo Grčija kapitulirala.

Angleški poslanik Rendell se ni zapustil Sofije. V zvezi s tem se opozarja v Sofiji na izjavo min. predsednika Filova, da je pristop Bolgarske k trojnemu paktu samo defenzivnega značaja in da bo bivanje nemških čet na Bolgarskem samo začasno!

Ameriško finančno ministrstvo je predložilo predsedniku Rooseveltu v podpis odredbo, s katero se odreja zapor bolgarskih dobroimetij v Združenih državah Sev.

Amerike. Teh dobroimetij pa je samo za 100.000 dolarjev.

Iz rimskih odločilnih krogov odločno demantirajo vse vesti, da se dela na nekem premirju med Grčijo in Italijo. Te vesti so brez vsake podlage, naglašajo v Rimu. Ravno tako so neresnične vesti o nekem nemškem posredovanju med Italijo in Grčijo.

Grški ministrski predsednik je izjavil: Niti najnevarnejši dogodki na Balkanu ne bodo dosegli, da bi Grčija popustila. Kadar bo zmaga dosežena, bo ves svet proslavil osvobodjenje. Tedaj bomo tudi mi s ponosom slavili zmago zdravega razuma.

Nemške čete so že prišle do grške meje in so sedaj od Soluna oddaljene le še 120 km. Na meji pa so šele motorizirani manjši oddelki. Proti grški meji je dosedaj po ameriški sodbi krenilo 12-15 nemških divizij.

Nove turške čete so bile poslone na bolgarsko mejo.

Nove nemške čete so prišle v Romunijo, da najbrže nadomeste one, ki so odšle v Bolgarsko.

Turško mornariško ministrstvo je odredilo, da mora imeti vsaka ladja, ki hoče prepluti Dardanele, posebno dovoljenje turške vlade. Na krov mora sprejeti turškega pilota, ki bo nadziral vožnjo ladje. Na vseh dostopih v Dardanele in Bospor so položile turške ladje mine. Poleg tega neprestano patrolirajo turške ladje ob obalah Dardanel in Bospora.

Po prvih poročilih je dobil general Antonescu pri nedeljskem plebiscitnem glasovanju nad 1,16 milijona glasov, proti njegovi vladi pa je glasovalo le 1515 volivcev. Če so te številke resnične, potem bi to pomenilo, da se večina prebivalstva volitev ni udeležila.

Na bojiščih ni nobenih bistvenih sprememb. Le v Somalijo se angleško prodiranje uspešno nadaljuje in tudi v Abesiniji so živahnejši boji.

Italijanska letala so znova bombardirala Lariso, ki je ravnokar zelo trpela od potresa. Angleži poročajo, da so več italijanskih letal, ki so se vračali z Larise, sestrelili.

Angleži poročajo, da so v Libiji ujeli skupno 140.000 italijanskih vojakov, v Somaliji pa 10.000. Grki poročajo, da je v njih ujetništvu 20.000 ital. vojakov.

Svobodne francoske čete generala De Gaullea so zasedle oazo Kufro v Libiji po tritedenskem obleganju. V Kufri je bilo ujetih 1000 italijanskih vojakov.

Novi ameriški veleposlanik v Londonu Winnant je izjavil novinarjem, da ameriška pomoč Angliji iz dneva v dan narašča in da se motijo oni, ki mislijo, da bo prišla ameriška pomoč prepozno.

Razprava v ameriškem senatu o Rooseveltovem predlogu bo ta teden končana.

Kakor poročajo »New York Times«, bo Roosevelt takoj po sprejemu njegovega predloga o pomoči Angliji sestavil vojni kabinet, ki se bo imenoval obrambni kabinet.

Doma in po svetu

Zun. minister dr. Cincar-Marković je dal dopisniku »Journala de Genève« daljšo izjavo o jugoslovanski zunanji politiki. Glavni cilj te politike je ohraniti mir in povečati varnost. Zlasti pa skuša Jugoslavija konsolidirati svoje dobre odnose s sosednimi državami. Srečen je, da more po svojem obisku v Budapešti konstatirati, da ima enaka prizadevanja tudi Madžarska. Naše politično geslo je: razumevanje in sodelovanje. Evropski jugovzhod hočemo obvarovati pred vojno. Okrepiti hočemo gospodarsko sodelovanje narodov in pripravljati pot za evropsko pomirjenje. Samo z iskrenim sodelovanjem se lahko postavi mir in red v Evropi. Na koncu svoje izjave je dr. Cincar-Marković poudaril, da vodi Jugoslavija svojo miroljubno politiko ne le zaradi sebe, temveč tudi v interesu Evrope.

Trgovinski minister dr. Andres se je s soprogo in spremstvom odpeljal v Leipzig k otvoritvi tamkajšnjega velesejma.

Nemški poslanik v Heeren je prišel v Zagreb, kjer je ostal dva dni. Njegovo bivanje ima uradni značaj. Sprejet je bil od bana dr. Šubasića, ki mu je priredil banket, katerega so se udeležili podpredsednik vlade dr. Maček in drugi odličniki.

Avtomatsko telefonsko centralo v Osijeku je v nedeljo poštni minister dr. Torbar slovesno izročil prometu. V svojem govoru je najavil, da bo kmalu na centralo priključena tudi osiješka okolica.

»Službene novine« so objavile uredbu o davčnih in taksnih ugodnostih za »Pogode«. Najprej jemljejo privilegirane ustanove trgovini posel, nato pa še dobivajo razne ugodnosti. Kdo pa bo plačeval davke? To vprašamo!

Pripravlja se uredba o narodnih gledališčih. Nova naredba bo baje zagotovila gledališčem avtonomijo. Mi smo glede te obljube neverni Tomaži.

Gradbeno ministrstvo je odobrilo generalni načrt vodovoda v Slovenjem Gradcu za skupno vsoto štiri milijone din.

Zvezo srbskih društev v Zagrebu je ustanovilo 16 zagrebških srbskih društev.

Na italijanskem parniku »Seunio«, ki je v bližini Splita nalagal cement, je nastala eksplozija, da se je ladja do polovice potopila. Vzrok eksplozije ni znan.

Ljudski kruh na Hrvaškem je sestavljen takole: 55% pšenične enotne moke, 15% ržene, 20% ječmeneve moke in 10% krompirja. Dosedaj je bil ljudski kruh na Hrvaškem le iz pšenične in ržene moke.

Svetovni rekord v skakanju je bil dosežen na Planici s skokom 118 metrov. Rekord je dosegel Nemec Gering. Dva Slovenca sta skočila nad 100 metrov ter postavila jugoslovanski rekord.

Angleški odločilni krogi poudarjajo, da se Vel. Britanija ni hotela zaplesti v vojno z Bolgarsko, s katero tudi ni imela nobenega spora. Popolnoma prostovoljna podreditve bolgarske vlade Nemčiji pa mora povzročiti, da postane Bolgarska vojno ozemlje.

Romuni zanikajo, da bi Angleži bombardirali petrolejska polja pri Ploestiju.

Bivši bolgarski kralj Ferdinand, ki živi v Nemčiji in je sedaj star 80 let, je izjavil, da ga silno veseli, ker je Bolgarska pristopila k trojnemu berlinskemu paktu. Nemško-bolgarski sporazum da je siljajno opravičil njegovo politiko za časa svetovne vojne.

Bolgarski poslanik v Londonu Momčilov je odstopil, ker se ne strinja s politiko bolgarske vlade. Po njegovem mnenju je Bolgarska s privolitvijo vkorakanja nemških čet izgubila svojo samostojnost.

»Völkischer Beobachter« piše, da je iz izjave angleškega sofijskega poslanika jasno, da je Anglija hotela zanesti vojno na Balkan. Znova pa da se je izkazalo, da znajo sile osi pravočasno parirati vsem angleškim trikom, ki hočejo doseči razširjenje vojne. Ne čakamo in nimamo navade čakati, da se zažge angleška luč, temveč smo jo pravočasno izbili iz Churchillovih rok. Nemški bok ostaja zavarovan tako na severu kot na jugu.

Izvršna oblast v provinci Severne Holandske je prevzel nemški vojaški poveljnik letalski general Christiansen, ker so bili v Amsterdamu nemir, ki so nastali v židovskem delu mesta. Pri nemirih je bilo šest Nizozemcev ubitih, več pa ranjenih.

Znana češka osrednja družba za tujski promet Čedok je prešla te dni v roke nemških drž. železnic. Kapital družbe je znašal dva milijona Kč. V kratkem se bo spremenilo tudi ime družbe.

Naš dolg Nemčiji se zopet zmanjšal

Zadnji izkaz o stanju naših kliringov kaže večje spremembe. Tako se je znatneje povečal naš dolg Madžarski, ki je dosegel že skoraj 100 milijonov din. Povečal se je tudi naš dolg Češko-Moravski, padel pa je naš dolg Nemčiji, Turčiji in Italiji. Znatneje so narasle naše terjatve proti Nizozemski. Gibanje naših kliringov kažejo te številke (vse v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	28.2.	22.2.
Bolgarska din	0'94	0'86
Francija fr. fr.	3'64	3'68
Franc. kolonije fr. fr.	4'94	4'98
Nizozemska fl.	7'01	5'77
Norveška din	0'48	0'48
Finska din	2'12	2'05
Pasivni kliringi:	98'05	92'09
Madžarska din	18'51	18'51
Poljska din	3'34	3'35
Romunija din	24'58	25'40
Slovaška Ks	79'88	78'39
Češko-Moravska Kč	2'99	4'37
Turčija din	60'54	61'27
Nemčija RM	14'69	18'36
Belgija din	3'71	4'10
Danska (zbiralni) din	2'84	3'07
Danska (likvid.) din	2'73	2'72

Kratke gospodarske vesti iz države

Suhe češplje so se v primeru z l. 1939. podražile za 300%, z lani pa za 200%, piše »Jug. kurir«.

Ljudsko milo se namerava začeti pri nas izdelovati. Milo bi bilo namenjeno za širše sloje, prodajalo bi se po zmerni ceni in solidni kakovosti. Tudi toaletno milo naj bi se normiralo.

Naredba o kontroli izvoza žive živine je bila spremenjena in se bodo po njej sprejemale prijave za registracijo izvoznikov v januarju, aprilu, juliju in oktobru vsakega leta.

Naši gospodarski krogi zahtevajo, da se ovira izvoz žive goveje živine, pospešuje pa izvoz zaklanih goved, ker bi se na ta način preprečilo grozeče pomanjkanje kože v državi. Posebno priporočljivo pa bi bilo, da bi bolj izvažali meso v konservah. Težava pa je v tem, ker primanjkuje kositra.

Pripravlja se uredba o prepovedi stavk. Pri sestavi te uredbe pa bi se v polni meri upoštevali interesi delavstva, da bi se njih upravičene zahteve izvedle.

Pri Prizadu se je ustanovil poseben Žitni odbor, ki bo skrbel za izvajanje vseh uredb v zvezi z izvozom žita. Novi predpisi, novi uradi, ki izdajajo nove predpise itd. Kdo bo ves ta aparat prehranil, kdo znal vse te predpise!

Iz Romunije nam je sicer zagotovljena zadostna količina surove nafte, kljub temu pa je vprašanje, če bomo mogli vso to količino tudi dobiti. Direkcija za zunanjo trgovino sedaj proučuje to vprašanje.

Uzance za trgovino s surovimi kožami izdeluje urad za kontrolo cen v Beogradu.

Pripravlja se nova uredba o pogojih dela na naših trgovinskih ladjah. Nove spremembe bi vsebovale ostre sankcije za primer nedisciplin na naših trgovinskih ladjah.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce, da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Zopet lep uspeh 'Trgovske samopomoči' Letni občni zbor te koristne trgovske ustanove

V nedeljo dopoldne je imela v dvorani Združenja trgovcev v Mariboru »Trgovska samopomoč« svoj redni letni občni zbor, ki ga je vodil zaslužni soustanovitelj in dolgoletni predsednik Vilko Weixl. Podrobno poročilo o delovanju organizacije in o uspehu v preteklem letu je podal marljivi tajnik Znidaršič.

Iz podanih poročil je razvidno, da posluje Trgovska samopomoč v splošno zadovoljnost članstva, kar predvsem dokazuje dejstvo, da je bilo izplačanih od ustanovitve te institucije do konca l. 1940. na podporah že 2.530.975 dinarjev. Poltretji milijon je znesek, ki je vsega upoštevanja vreden in ki dokazuje, da je ta institucija res potrebna in da v polni meri izvršuje svojo nalogo. V lanskem letu je bilo izplačanih na podporah 344.475 din. Iz teh suhih števil vidimo, da se da tudi kljub različnim težavam, ki jih je sedanja doba polna, ob razumevanju članstva in modrem vodstvu preizkušenih mož marsikaj doseči, kar se morda zdi prvi hip nemo-goče. Trgovska samopomoč posluje točno po določilih pravil, katerih namen je, da se družini umrlega člana pomaga v prvi sili.

Trgovska samopomoč je lani dobro napredovala tudi glede premoženja. Zlasti je precej narasel rezervni sklad. Aktiva so konec l. 1940. znašala že 401.796 din. Ta vsota se razdeli na oba podporna sklada, na rezervni sklad in nekaj na inventar.

Iz blagajniškega poročila smo posneli, da je imel podporni sklad v obeh kategorijah lani 414.546 dinarjev dohodkov in 344.475 dinarjev izdatkov, in sicer na izplačilu podpor. Rezervni sklad je konec decembra narasel že na 333.975 dinarjev. Upravljeni sklad je imel lani 34.730 din dohodkov in ravno toliko izdatkov.

Na občnem zboru je bil na temelju določb zakona o gospodarskih zadrugah sprejet sklep, da

se naziv: »Registrirana pomožna blagajna« spremeni v »Dobrodelno društvo »Trgovska samopomoč« v Mariboru«. Ta stanovska humanitarna institucija samostojnih trgovcev in obrtnikov ostane na podlagi dokladnega sistema še nadalje nespremenjena in nudi gospodarskim krogom, tudi industrijcem, najcenejše posmrtninsko zavarovanje.

Pri volitvah je bila izvoljena večinoma dosedanja uprava z dolgoletnim predsednikom Vilkom Weixlom na čelu. Podpredsednik je še nadalje Karol Jančič.

Odbor tvorijo nadalje Zdravko Anderle, Anton Paš, Ivan Kravos, Hinko Sax, Josip Povodnik, Franc Kosol, Ivan Slaveine in Franc Znidaršič (tajnik), vsi iz Maribora, nadalje Zvonko Mešiček (Ptuj-ska gora), Franc Jug (Celje), Alojz Brenčič (Ptuj) in Alojz Remic (Dravograd). Namestniki so Ivan Kvas, Martin Černek in Juro Zidanšek v Mariboru, magister Ivo Tončič in Alojz Drogenik v Celju, Hinko Kreft v Ptuj.

Nadzorni odbor tvorijo Ljudevit Krajnc, Branko Mejovšek in Anton Linzner, vsi iz Maribora, namestnika pa sta ravnatelj Stanko Kocbek in industrijec Drago Roglič, takisto oba iz Maribora.

barva, plesira in kemično s n a ž i obleke, klobuke

Ze v 24 urah

itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Polanjski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Občni zbori

Avtobusno podjetje »Jadran« d. d. ima redni občni zbor 20. marca ob 11. v prostorih Jugoslovanske banke, podružnica v Ljubljani, Gajeva ulica 3.

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1-2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!

Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

istega z rdečimi srci,

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!